COVID-19 Salg?n?n?n Markan?n Kullan?lmamas?na Hakl? Neden Olarak Kabulü

9 Nis 2020

COVID-19'un beklenmedik bir h?zla k?sa bir süre içerisinde neredeyse tüm dünya geneline yay?lmas? neticesinde, aralar?nda ülkemizin de bulundu?u dünyan?n birçok ülkesinde, geçici bir süre de olsa kimi i?yerlerinin zorunlu kimi i?yerlerinin ise gönüllü olarak kapat?lmas?, s?n?r kap?lar?n?n kapat?lmas? ve ula??m?n k?s?tlanmas? gibi tedbirler uygulanmaya ba?lanm??t?r. Gerek salg?n gerekse de bu ba?lamda al?nan tedbirler çe?itli aç?lardan birçok sektör ve ticari ili?kiyi derinden etkilemi? ve etkilemeye devam etmektedir. Bu sürecin uzunlu?u konusunda henüz hiçbir ülkede kesin bir öngörü ortaya konulmam??t?r.

??bu geli?meler tacirlerin kimi yükümlülüklerinin ask?ya al?nmas?n? da gündeme getirmi?tir. Bu kapsamda ele al?nmas? gereken bir husus da salg?n?n tacirlerin markalar?n? kullan?m yükümlülü?ü üzerine etkisidir.

6769 Say?l? S?nai Mülkiyet Kanunu ("**SMK**") tescilli markan?n, hakl? bir sebep olmadan tescilinden itibaren be? y?l süre ile ülkemizde ciddi biçimde kullan?lmamas? ya da kullan?m?na be? y?l kesintisiz ara verilmesi durumunda, ilgililerin talebi üzerine iptaline karar verilece?ini düzenlemektedir.

SMK kapsam?nda nelerin hakl? neden oldu?u düzenlenmemekle beraber, ülkemizin de taraf oldu?u Ticaretle Ba?lant?l? Fikri Mülkiyet Haklar? Sözle?mesi'nin ("**TRIPs Sözle?mesi**") 19. maddesi kapsam?nda, hakl? neden kavram? *"Markan?n sahibinin iradesi d???ndan geli?en ve kullan?lamamas?na neden olan olaylar"* olarak tan?mlanm??t?r. ?lgili maddede ithalat s?n?rlamalar? ya da benzeri kimi yasal veya bürokratik engeller hakl? sebep olarak örneklendirilmi?tir.

TRIPs Sözle?mesi'nin bahsi geçen maddesi ?????nda *"hakl? neden"* kavram?na hukukumuzda her somut olay baz?nda Yarg?tay'?n yerle?ik içtihatlar? yön vermektedir. Yasal engeller ve bürokratik engeller dahil, Yarg?tay her somut olay? de?erlendirirken, engeli marka sahibinin kendisinin iradesiyle a??p a?amayaca??n? ve engelin kullanmama ile do?rudan bir ili?kisi olup olmad???n? de?erlendirmektedir.

Yarg?tay'?n içtihatlar? uyar?nca, ?irketlerin tasfiye haline gelmesi veya iflas karar? vermesi, ruhsat ba?vurusu yap?lan ilac?n markas?n?n henüz ruhsat alamamas? sebebiyle piyasaya ç?kmam?? olmas?, kamula?t?rma, markan?n haczi ve konkordato ilan? gibi gerekçeleri hakl? neden olarak de?erlendirmemi?tir. Aksine Yarg?tay 09 Nisan 2001 tarihli bir karar?nda *"?irket malvarl???na dahil olan markay?, ?irketin bizzat kullanmas? mümkün olmasa dahi, üçüncü ki?ilere kulland?rabilmesi mümkün iken"* demek suretiyle bu yola ba?vurmam?? olmas?n?n dahi hakl? bir neden olmayaca??n? kabul etmi?tir.

Dünya Sa?l?k Örgütü, COVID-19 salg?n?na yol açan SARS-CoV-2'yi *"kendine has özellikleri olan emsalsiz bir virüs"* olarak tan?mlamaktad?r. Bu çapta kaydedilen en büyük son global salg?n ise 1918'deki ?spanyol Gribi'dir. Dolays?yla her ne kadar ö?retide salg?nlar?n hakl? bir neden te?kil edebilece?i öngörülmekte ise de bu konuda ülkemizde emsal te?kil edecek bir Yarg?tay karar? bulunmamaktad?r.

Yarg?tay'?n yerle?ik içtihatlar? uyar?nca zorunlu olarak ülke genelinde geçici olarak kapat?lan ve durdurulan sektörlerde bu süreç içerisinde COVID-19 salg?n?n?n hakl? bir neden olarak ileri sürülmesi mümkün görülmekle beraber, bu tedbirlerin ülkenin bir bölgesi ile s?n?rl? olmas? halinde ya da idari bir yasaklama olmamas?na ra?men marka sahiplerinin faaliyetlerini gönüllü olarak i?çi ve halk sa?l???n? dü?ünerek faaliyetlerine ara vermesi hâlinde

geçerli bir nedenin varl???ndan bahsedilebilmesi hususu tart??mal? görünmektedir.

Sonuç olarak, ileride tart???lmas? muhtemel COVID-19 salg?n?n?n hakl? bir neden olarak kabul edilip edilemeyece?i hususunda son noktay? Yarg?tay kararlar? ortaya koyacakt?r.